

Cyclofosfamide (Endoxan®)

Zorgeneid Reumatologie en Klinische Immunologie Locatie AZU

In overleg met uw behandelend arts heeft u besloten het geneesmiddel cyclofosfamide te gaan gebruiken. Deze folder geeft informatie over dit geneesmiddel.

Werking

Cyclofosfamide is een geneesmiddel dat de celdeling remt (cytostaticum) en de natuurlijke afweer van het lichaam onderdrukt. Als cytostaticum leidt cyclofosfamide tot groeiremming en dood van woekerende cellen. Cytostatica worden, vooral in *hogere* doseringen, gebruikt bij de behandeling van kanker.

Vanwege het onderdrukkend effect op de afweer worden *lagere* doseringen cyclofosfamide gebruikt bij de behandeling patiënten met SLE (Systemische Lupus Erythematodes). Dit geldt bij de ziekte SLE vooral als ook de nieren zijn aangedaan (Lupus Nefritis) en bij vaatontsteking van de hersenen. Ook bij ernstige (vaat)complicaties bij reumatoïde artritis en systemische vasculitis (bijvoorbeeld ziekte van Wegener) wordt het middel toegepast.

Behandelmethode

Cyclofosfamide is de werkzame stof en is bekend onder de naam Endoxan®.

Cyclofosfamide wordt via een infuus, dus rechtstreeks in een bloedvat toegediend volgens een bepaald schema. Het te volgen schema hangt af van de aandoening waarvoor u cyclofosfamide krijgt toegediend (Lupus Nefritis of een andere aandoening). De toediening vindt plaats op de dagbehandeling van afdeling D2 west.

De standaardbehandeling van Lupus Nefritis bestaat uit het drie dagen achtereenvolgens toedienen van prednison via een infuus. Hierna gaat u over op prednison in tabletvorm. De prednison infusen worden gevolgd door in totaal zes maal, eens per 2 weken, via een infuus toedienen van cyclofosfamide.

Twee weken na de zes cyclofosfamide kuren wordt er gestart met azathioprine of cellcept tabletten.

De toediening van cyclofosfamide bij Lupus Nefritis in tabel:

Medicijn	Duur toediening
Zofran	15 minuten
Cyclofosfamide	30 minuten
Extra vocht	60 minuten

Totale tijdsduur: circa 2 uur.

- Zofran® (ondansetron) vermindert de misselijkheid tijdens en vlak na de toediening van cyclofosfamide.

Als u geen Lupus Nefritis heeft, maar wel endoxan moet gaan krijgen, bestaat de behandeling uit het gedurende 6 maanden, maandelijks toedienen van cyclofosfamide, gecombineerd met glucocorticosteroiden (prednison).

- Cyclofosfamide wordt via een infuus, dus rechtstreeks in een bloedvat toegediend.. Dit gebeurt op de dagbehandeling van afdeling D2 west. Het schema op de dagbehandeling ziet u hieronder.
- Glucocorticosteroiden krijgt u in tabletvorm.

Tabel: Toediening cyclofosfamide

Starttijd (ongeveer)	Medicijn	Duur toediening
9.00		
10.00 start	Zofran	15 min
10.15	Mesna	15 min
10.30	Extra vocht	1 uur
11.30	Cyclofosfamide	45 min
12.15	Extra vocht	2 uur
14.15	Mesna	15 min
14.30	Extra vocht	2 uur
16.30	Mesna	15 min
16.45		

Andere medicijnen die u krijgt:

- Zofran® (ondansetron) vermindert de misselijkheid tijdens en vlak na de toediening van cyclofosfamide.
- Mesna® (urometixan) helpt de blaas beschermen tegen de irritatie die kan worden veroorzaakt door de cyclofosfamide.

Bijwerkingen

Op korte termijn

- Binnen enkele uren na starten met cyclofosfamide kunt u last krijgen van misselijkheid, braken en verminderde eetlust.
  - Bij misselijkheid kan Primperan® (metoclopramide) als zetpil (20 mg) of via het infuus (10-30 mg) gegeven worden.
  - Bij ontslag krijgt u enkele zepillen Primperan® mee naar huis.
  - Wanneer u bij gebruik van Primperan® thuis toch vaak misselijk bent en moet braken krijgt u eventueel enkele tabletten Zofran® (ondansetron) (4-8 mg) mee naar huis.

Op langere termijn

- Vermoeidheid
- Cyclofosfamide onderdrukt het beenmerg waardoor stoornissen in de bloedaanmaak kunnen ontstaan. . Hierdoor kunt u sneller last krijgen van infecties, spontane blauwe plekken of bloedneuzen.
  - Een verhoogde kans op infecties is het grootst tussen 8 en 14 dagen na de kuur. Het is daarom belangrijk het bloed te laten controleren. Verschijnselen van infecties zijn bijvoorbeeld koorts, verkoudheid, griep, hoesten, keelpijn, ernstige kortademigheid en steenpuisten.
  - Bij bloedneuzen en extreem veel blauwe plekken dient u de arts te bellen.
- Haarausval
Dit is een tijdelijk probleem. Haargroei herstelt zich na het stoppen van het medicijngebruik.
- Bloed in de urine
Om problemen met de blaas te voorkomen moet u tijdens de behandeling veel drinken, ongeveer twee tot drie liter vocht per dag. Waarschuw altijd de arts als u bloed in de urine hebt.
- Minder of geen menstruatie
Tijdens de behandeling kan uw menstruatie minder zijn of uitblijven. Dit is een tijdelijk probleem.
- Leverfunctiestoornissen

Hier merkt u zelf meestal niets van. De arts controleert daarom regelmatig uw bloed .

Zeldzame bijverschijnselen

- Na langdurig gebruik van cyclofosfamide kunnen tumoren ontstaan.
- Allergische reacties zoals rode, vlekkerige huid, jeuk, bloeddrukval, benauwdheid en shock. De allergische reactie komt veelal van de Mesna®.
- Bepaalde vormen van longontsteking en bijwerkingen aan het hart kunnen voorkomen bij hoge doseringen.

Belangrijk

- Door regelmatig bloed en urine te onderzoeken kunnen vroegtijdig tekenen beschadigingen aan lever, nier, blaas of beenmerg worden opgespoord. Houdt u daarom goed aan de afspraken voor bloed- en urinecontrole.
- Meld, voorafgaande aan de kuur, of u wondjes heeft en of u zich niet lekker voelt. Dit omdat de kuur de weerstand kan verminderen waardoor deze klachten kunnen verergeren. Zonodig wordt besloten om de cyclofosfamidekuur uit te stellen.
- Vlak na de kuur in het ziekenhuis dient u thuis nog 2 liter te drinken. Dit is belangrijk om onder andere irritatie van de blaas te voorkomen.

Adviezen

- Lees de bijsluiter
- Bespreek uw vragen met uw (huis)arts of met de verpleegkundig reumaconsulent.
- Wanneer u cyclofosfamide gebruikt, mag u geen allopurinol gebruiken.
- Als u geopereerd moet worden, hoeft de cyclofosfamide niet te worden gestopt.
- Gebruik geen cyclofosfamide tijdens de zwangerschap. Het advies is doorgaans om minstens zes maanden van te voren te stoppen met cyclofosfamide.
- Gebruik geen cyclofosfamide als u borstvoeding geeft.
- Mannen met een zwangerschapswens wordt sterk afgeraden cyclofosfamide te gebruiken. Het advies is doorgaans om minstens zes maanden van te voren te stoppen met cyclofosfamide.
- Hebt u vragen over zwangerschap, overleg dan met uw behandelend arts of de verpleegkundig reumaconsulent
- Als u cyclofosfamide gebruikt, is er geen bezwaar tegen de 'griep prik'. Het effect van de griep prik kan tijdens gebruik van cyclofosfamide echter wel minder zijn.
- Vaccinatie (nodig bij sommige verre reizen) met verzwakt levend virus, zoals het gele koorts vaccin gaat niet samen met het gebruik van cyclofosfamide. Ook vaccinaties tegen bof, mazelen, rode hond (BMR) of tuberculose mogen niet samen met cyclofosfamide worden gebruikt.

Vragen

Neem gerust contact op met het UMC Utrecht als u vragen heeft over het gebruik van uw medicijnen. U kunt uw vraag 24 uur per dag op het antwoordapparaat van onze helpline inspreken. Als u voor 16.00 uur belt, wordt u dezelfde werkdag nog teruggebeld. Indien u uw vraag na 16.00 uur inspreekt wordt u de volgende werkdag teruggebeld. Het telefoonnummer van de helpline is 088 - 7551494. Wij kunnen uw vragen ook via de e-mail beantwoorden. Het e-mailadres is poli-reumatologie@umcutrecht.nl